

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

นิราศคำกลอนสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลปัจจุบัน ผู้วิจัยสำรวจจากหนังสือที่ตีพิมพ์แล้วมีจำนวน 112 เรื่อง แบ่งตามลักษณะของเนื้อหา ได้เป็นนิราศแท้จำนวนมากที่สุดคือ 93 เรื่อง นิราศสมมุติจำนวน 13 เรื่อง นิราศรวมจำนวน 5 เรื่อง และนิราศล้อจำนวนน้อยที่สุดคือ 1 เรื่อง

รูปแบบคำประพันธ์ของนิราศคำกลอนสมัยช่วงเวลาที่วิเคราะห์นี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ นิราศที่มีคำประพันธ์เป็นกลอนล้วน กับ นิราศที่มีคำประพันธ์ประเภทกลอนและมีคำประพันธ์อื่นแทรก คุณค่าของรูปแบบคำประพันธ์ คำประพันธ์ประเภทคำกลอนเหมาะสมที่จะใช้ในการบรรยายความและสื่อความคิดแก่ผู้อ่าน เพราะมีกฎเกณฑ์ที่ไม่เคร่งครัดนัก ส่วนการแทรกคำประพันธ์ประเภทอื่นในนิราศคำกลอนนั้นมีคุณค่าในค่านิวิธานการของการแต่งกลอนนิราศ

เนื้อหาของนิราศคำกลอนในสมัยช่วงที่วิเคราะห์นี้ มีส่วนประกอบของเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ บทนำ บทตัวเรื่อง และบทลงท้าย คุณค่าของเนื้อหาความรู้จากการบรรยายประวัติ ตำนาน สถานที่ วัฒนธรรมประเพณี สะท้อนชีวิตและสังคม และการสอนใจเกี่ยวกับสังคมและศาสนา

กลวิธีการเสนอเรื่องได้แก่ การบรรยาย ทำให้ไม่สับสนในการอ่าน การใช้คำถาม-คำตอบทำให้น่าสนใจชวนติดตามอ่านและเป็นกลวิธีที่แปลกไปจากเดิม การใช้ทสนทนาโต้ตอบทำให้อ่านแล้วน่าสนใจและเพลิดเพลินเหมือนอ่านบทละคร

การเปรียบเทียบนิราศคำกลอนที่แต่งก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์กับนิราศคำกลอนที่แต่งตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลปัจจุบัน มีส่วนที่เหมือนและต่างกันทั้งในค่านิวิธานการแต่งนิราศ ส่วนประกอบของเนื้อหา ศิลปะการแต่ง

แก่นเรื่อง และกลวิธีการเสนอเรื่อง ในค่านแนวการแต่งนิราศ ส่วนที่เหมือนกัน มี 5 แนวคือ แนวที่แสดงความในใจของผู้แต่ง แนวบันทึกการเดินทาง แนวจาก-วรรณคดีเรื่องอื่น ๆ แนวที่มาจากถ้อยคำที่ฟัง แนวจากการผสมระหว่างถ้อยคำที่ฟังกับการสมมุติว่าเดินทางจากผู้เป็นที่รักไป ส่วนที่ต่างกันมี 2 แนวคือ แนวที่แสดงทัศนะที่มีต่อสังคม และแนวการล้อลักษณะการใช้สำนวนภาษาของวรรณกรรมเรื่องอื่น ส่วนประกอบของเนื้อหาที่มีส่วนที่เหมือนกันคือ บทนำ และบทลงท้าย ส่วนที่ต่างกันคือ บทตัวเรื่อง ศิลปะการแต่ง มีส่วนที่เหมือนกันคือโวหารและการใช้ภาษาในวิธีการที่เป็นแนวเดียวกัน ส่วนที่ต่างกันคือการพรรณารายละเอียดในการชมชมธรรมชาติ นิราศคำกลอนที่แต่งก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พรรณาละเอียดกว่า นิราศในสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่อง นิราศคำกลอนบางเรื่องมีแก่นเรื่องเหมือนกับ นิราศคำกลอนที่แต่งก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์คือ ใช้ถ้อยคำที่คร่ำครวญ เป็นแก่นเรื่อง นิราศคำกลอนในสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่องต่างไปจากเดิมซึ่งแก่นเรื่องนี้เปลี่ยนไปตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์แล้วคือ นิราศลอนคอนของหม่อมราชโชทัย ใช้ถ้อยคำบันทึกการเดินทางเป็นแก่นเรื่อง นิราศคำกลอนช่วงสมัยที่วิเคราะห้แก่นเรื่องมักใช้แก่นเรื่องเป็นการบันทึกการเดินทางมากกว่าถ้อยคำที่คร่ำครวญ กลวิธีการเสนอเรื่องมีกลวิธีการเสนอเรื่องเหมือนกันคือ การบรรยาย และการใช้บทสนทนา นิราศคำกลอนที่แต่งก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ใช้แทรกในระหว่างการดำเนินเรื่องบ้าง แต่น้อยกว่าในนิราศคำกลอนสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่องมีบทสนทนาโต้ตอบเกือบตลอดเรื่อง กลวิธีที่ต่างกันคือการใช้คำถาม-คำตอบ นิราศคำกลอนสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่องมีเพิ่มขึ้นมา ~~ความแตกต่างที่เด่นชัดที่สุดก็คือ~~ นิราศคำกลอนสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่องได้แสดงทัศนะและเนื้อหาในทำนองวิพากษ์วิจารณ์สังคมมากขึ้นกว่านิราศคำกลอนที่แต่งก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์อย่างเห็นได้ชัด และมีวิวัฒนาการที่ต่างไปจากนิราศเดิมที่บันทึกเหตุการณ์เพียงอย่างเดียว มาเป็นการบันทึกการเดินทางที่แสดงทัศนะสังคมประกอบ

ศิลปะการแต่งนิราศคำกลอนในสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่อง แม้จะไม่ถึงกับเห็นเทียบเคียงได้กับนิราศเดิมก่อนสมัยช่วงที่วิเคราะห้แก่นเรื่อง แต่ก็พอมองเห็นได้ว่ามีศิลปะในการแต่งพอสมควร

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า นิราศค่ากลอนสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลปัจจุบัน มีคุณค่าน่าสนใจในด้านรูปแบบคำประพันธ์ เนื้อหา กลวิธีการเสนอเรื่อง และศิลปะการแต่ง พอสสมควร

จากการศึกษาวิเคราะห์นิราศค่ากลอนนี้ ผู้วิจัยใคร่จะขอเสนอว่าควรจะมีการศึกษานิราศประเภทอื่นที่ไม่ใช่ในรัชกาลใดและนิราศค่ากลอนซึ่งมีผู้วิจัยไว้แล้ว นิราศที่ใคร่จะขอแนะนำให้ศึกษาคือ นิราศคำฉันท์ หรือนิราศที่แต่งด้วยร้อยแก้วประเภทนวนิยาย เพื่อจะได้ศึกษาหาแนวโน้มในการแต่งนิราศต่อจากสมัยที่วิเคราะห์นี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย